

Sygn. akt IV U 617/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Tadeusz Piesowicz

Protokolant: Daniel Drożdż

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2013 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania D. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

z dnia 2 kwietnia 2013 roku znak: (...)

w sprawie D. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

o wypłatę emerytury za okres 1.10.2011r. - 21.11.2012r.

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującej się D. R. prawo do wypłaty emerytury za okres od dnia 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku z ustawowymi odsetkami od dnia 25 grudnia 2012 roku od kwot emerytury należnych do wypłaty za okres od dnia 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku

II. w pozostałym zakresie oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 617/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 13 listopada 2013 roku

Decyzją z dnia 2 kwietnia 2013 roku; znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. działając na podstawie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego odmówił D. R. uchylecia decyzji z dnia 11 października 2011 roku, znak: (...) w części w jakiej decyzją tą zawieszono odwołującej się prawo do emerytury na okres od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku na podstawie art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r., nr 257, poz. 1726) w zw. z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Uzasadniając decyzje organ rentowy wskazał, że w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku, sygn. akt K 2/2012, z dniem 22 listopada 2012 roku podjęto odwołującej się wypłatę wstrzymanej emerytury. Wyrok TK został ogłoszony w dniu 22 listopada 2012 roku, w związku z czym tego dnia utracił moc art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS będący podstawą zawieszenia emerytury. Trybunał Konstytucyjny nie wskazał innej daty utraty mocy obowiązującej tego przepisu. W związku z tym, zdaniem ZUS, wyrok TK z 13 listopada 2012 roku nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012 roku

okresu zawieszenia emerytury na podstawie art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W związku z tym brak podstaw do wypłaty wyrównania emerytury za okres zawieszenia.

Od powyższej decyzji odwołała się D. R., zarzucając, że nie zgadza się z decyzją w części, w której odmówiono jej wyrównania zawieszonych emerytur za okres od dnia 01 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku. Powołała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku. Odwołująca podkreśliła, że przepisy na podstawie których zawieszono jej emeryturę były niekonstytucyjne od daty ich wejścia w życie. Odwołująca wniosła o uchylene zaskarżonej decyzji i nakazanie wypłaty zaległych kwot wraz z odsetkami.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy, podnosząc argumentację, którą posłużył się w zaskarżonej decyzji, wniósł o oddalenie odwołania.

Stan faktyczny w przedmiotowej sprawie był w całości bezsporny i przedstawiał się następująco:

Odwołująca się D. R., urodzona dnia (...), decyzją z dnia 14 czerwca 2010 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. przyznał D. R. emeryturę od 1 maja 2010 roku z terminem płatności, ustalonym na dzień 25 każdego miesiąca. Odwołująca od dnia 1 stycznia 2010 roku jest nieprzerwanie zatrudniona w Zespole (...) w Gminie M..

Decyzją z dnia 11 października 2011 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. działając na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) od dnia 1 października 2011 roku wstrzymał odwołującej wypłatę emerytury z uwagi na kontynuację zatrudnienia.

Dnia 17 listopada 2012 roku odwołująca się, złożyła do ZUS wnioski o wyrównanie zaległej emerytury wraz z odsetkami.

Decyzją z dnia 7 stycznia 2013 roku ZUS wznowił odwołującej wypłatę emerytury od dnia 22 listopada 2012 roku.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie D. R. zasługuje na częściowe uwzględnienie.

Przedmiotowa sprawa dotyczyła decyzji, w której organ rentowy wstrzymał wypłatę emerytury z uwagi na fakt, że odwołująca wobec wprowadzenia art. 103a nie rozwiązała stosunku pracy i kontynuowała zatrudnienie mając prawo do emerytury. Obowiązujący od dnia 1 października 2011 r. art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wobec wprowadzenia tego przepisu, zaskarżoną decyzją wstrzymał wypłatę emerytury od 1 października 2011 roku.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12 stwierdził, że art. 28. ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Od 01 stycznia 2011 roku obowiązywał art. 103a, dodany do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., znoszący możliwość pobierania emerytury bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz którego była wykonywana praca bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Przepis ten objął wszystkich emerytów, a więc nie tylko tych, którzy prawo do emerytury uzyskają od momentu jego wejścia w życie, ale również tych, którzy przeszli na emeryturę wcześniej. Ci emeryci, którzy nabyli prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie zmiany, czyli do 30 września 2011 r. Jeżeli do tego momentu stosunek pracy nie ustał, wypłata emerytury została przez ZUS wstrzymana, poczynając od 1 października 2011 r. Regulacja ta nie wyłączała możliwości łączenia emerytury z dochodami z pracy zarobkowej, lecz uzależniała wypłatę emerytury od rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą (pracodawcami), u którego dana osoba była zatrudniona bezpośrednio przed złożeniem wniosku o emeryturę. Emeryt mógł wrócić do pracy do tego samego lub innego pracodawcy (oczywiście, o ile zostanie zatrudniony) i pobierać zarówno wynagrodzenie, jak i emeryturę. Przy tym osoby, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny, mogły bez ograniczeń łączyć emeryturę z zarobkiem, gdyż nie stosowało się do nich zasad zmniejszenia oraz wstrzymania wypłaty świadczenia ze względu na wysokość osiągniętych zarobków.

Rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 08 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku musiały, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku (oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego), musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od 1 października 2011 r. Oznaczało to dla nich, że – chcąc nadal pracować i jednocześnie pobierać emeryturę (w tym miejscu należy przypomnieć, że ustawodawca nigdy nie zakazywał i aktualnie także nie zakazuje łączenia świadczenia emerytalnego z wynagrodzeniem, co więcej – zgodnie z art. 103 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS emeryci, którzy osiągnęli tzw. powszechny wiek emerytalny mają możliwość łączenia dochodów z tych źródeł bez żadnych ograniczeń kwotowych) – musiały rozwiązać stosunek pracy i raz jeszcze go nawiązać – oczywiście, jeśli znalazły nowego pracodawcę albo dotychczasowy zgodził się ponownie je zatrudnić.

Gdyby osoby, które nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 08 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku w momencie przejścia na emeryturę wiedziały, iż będą musiały przerwać zatrudnienie, aby uzyskać świadczenie emerytalne, to w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego mogłyby podjąć inne decyzje majątkowe np. zrezygnować ze złożenia wniosku o ustalenie prawa do emerytury i kontynuowałyby zatrudnienie. Im później pracownik zdecyduje się przejść na emeryturę, tym będzie ona wyższa, bo zaewidencjonowane składki będą podzielone przez mniejszą liczbę miesięcy hipotetycznego dalszego trwania życia ubezpieczonego.

Ryzyko emerytalne to zdarzenie prawne uzasadniające realizację prawa do emerytury. Określenie jego treści przez ustawodawcę jest dla adresatów takiej regulacji informacją, jakie warunki muszą spełnić, żeby zrealizować swoje prawo do świadczenia emerytalnego. W tym kontekście, jeśli ubezpieczony już raz te warunki skutecznie spełnił (na gruncie rozpatrywanej sprawy – osiągnął wiek emerytalny i odpowiedni staż pracy – bo taka była treść ryzyka emerytalnego dla osób, które przeszły na emeryturę od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r.), to niedopuszczalne jest – z punktu widzenia zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa – nakazanie mu zastosowania się do nowej treści ryzyka, czyli nakazanie mu ponownego zrealizowania już raz skutecznie zrealizowanego prawa do emerytury. Osoby, o których mowa, podjęły decyzje o przejściu na emeryturę, nie mogąc przewidzieć, że przepisy zmienią się na ich niekorzyść. W przeciwnym wypadku nie składałyby one zapewne wniosku o ustalenie prawa do świadczenia emerytalnego, bo korzystniejsze byłoby dla nich pobieranie wynagrodzenia niż dużo mniejszej emerytury, o którą wystąpiłyby po ustaniu zatrudnienia i która wówczas byłaby wyższa niż ta wyliczona w chwili, gdy złożyły wniosek po osiągnięciu wieku emerytalnego.

W związku z powyższym należało uznać, że przepis w oparciu o który organ rentowy wstrzymał odwołującej wypłatę emerytury z dniem 01 października 2011 roku jest niekonstytucyjny i jako taki powinien być wyeliminowany z porządku prawnego – również w zakresie skutków, jakie wywarł dla świadczeniobiorców. Dlatego w ocenie Sądu wypłatę emerytury dla odwołującej się należy podjąć od daty wstrzymania wypłaty świadczenia. Publikacja wyroku Trybunału nie przesądza w ocenie Sądu o podjęciu wypłaty, istotna dla rozstrzygnięcia jest bowiem okoliczność, że przepis, w oparciu o który organ rentowy wstrzymał odwołującej wypłatę świadczenia od początku obowiązywania był niekonstytucyjny i nie mógł stanowić podstawy do wstrzymania wypłaty świadczeń.

Wobec powyższego Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał D. R. prawo do wypłaty emerytury za okres od dnia 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku, wraz z odsetkami od dnia 25 grudnia 2012 roku od kwot emerytury należnych do wypłaty za okres od dnia 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku.

Odwołująca się zarówno we wniosku, złożonym do ZUS, jak i w odwołaniu od zaskarżonej decyzji żądała zasądzenia należności wraz z odsetkami. W ocenie Sądu odsetki należą się odwołującej, ale nie w takim zakresie jak domagała się odwołująca – za cały okres wstrzymania wypłaty emerytury lecz dopiero od 25 grudnia 2012 roku.

Z oznaczenia świadczenia wynika, że termin płatności emerytury odwołującej był wyznaczony na dzień 25-go każdego miesiąca. D. R. wniosek o wypłatę wstrzymanej emerytury złożyła dnia 17 listopada 2012 roku. Zatem miesięczny termin do wydania decyzji w tej sprawie upłynął dnia 17 grudnia 2012 roku, skoro żadne okoliczności nie wymagały wyjaśnienia, zgodnie z treścią art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zostało ono wypłacone, w najbliższym możliwym terminie płatności, czyli 25 grudnia 2012 roku (ust. 5 powołanego artykułu). Dlatego opóźnienie w wypłacie świadczenia istnieje w ocenie Sądu jedynie w okresie od 25 grudnia 2012 roku.

Zgodnie z art. 135 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm.), w razie ustania przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczenia, wypłatę wznawia się od miesiąca ustania tej przyczyny, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano z urzędu decyzję o jej wznowieniu, z uwzględnieniem ust. 2. Stosownie do art. 135 ust. 2 tej ustawy, w przypadkach określonych w art. 134 ust. 1 pkt 5 wypłatę świadczenia wznawia się od miesiąca, w którym ją wstrzymano, jednak za okres nie dłuższy niż 3 lata poprzedzające bezpośrednio miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty. Jeżeli wstrzymanie wypłaty świadczeń nastąpiło na skutek błędu organu rentowego, wypłatę wznawia się poczynając od miesiąca, w którym je wstrzymano, jednak za okres nie dłuższy niż 3 lata poprzedzające bezpośrednio miesiąc, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano decyzję z urzędu o jej wznowieniu (art. 135 ust. 3 cytowanej ustawy).

W ocenie Sądu w tym przypadku nie można jednak uznać, by wstrzymanie wypłaty świadczenia nastąpiło na skutek błędu organu rentowego lub odwoławczego. ZUS prawidłowo zastosował obowiązującą wówczas regulację ustawową. Zakład Ubezpieczeń Społecznych jako organ administracji jest zobowiązany do stosowania przepisów, jakie w danym momencie obowiązują i nie ma możliwości wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego o ewentualne stwierdzenie zgodności określonych przepisów z Konstytucją. W związku z tym zdaniem Sądu w tym przypadku nie można mówić o odpowiedzialności organu rentowego za stosowanie regulacji, uznanej następnie za niezgodną z Konstytucją. Taką regulację należy natomiast traktować jako błąd ustawodawczy, który nie jest objęty regulacją art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

W związku z powyższym Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie w zakresie odsetek za okres, przypadający przed dniem 25 grudnia 2012 roku.